

OSALLISTUMISEN UUDET KUVIOT

Osallistuminen ja osallistaminen ovat suunnittelun ja päätöksenteon tätä päivää. Perinteinen yksipuolinen tiedottaminen ei ole enää kansalaisten kannalta riittävää, vaan niille asukkailla ja eturyhmille, joilla on kiinnostusta osallistua suunnitteluun, tulee varata siihen mahdollisuus jo suunnittelun alkuvaiheista lähtien. Kaikessa suunnittelussa ollaan passiivisesta tiedottamisesta siirtymässä aktiiviseen osallistumiseen ja yhdessä tapahtuvaan suunnitteluun. Tämä ei kuitenkaan voi tarkoittaa pakko-osallistumista. Uusi nykyistä osallistuvampi suunnittelukulttuuri on ollut lähtökohtana myös rakennuslain uudistuksessa. Eräänä keinona on pidetty kaavoihin liitettävän osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatimista, jolla varmistetaan se, että asiaa on ainakin mietitty ja osallisille varataan mahdollisuus saada tietoa osallistumisen järjestämisestä. Avoimempaa suunnittelukulttuuria on kritisoitu siitä, että se lisää valituksia ja suunnittelijoiden työ määrää. Käytännössä asian laita on kuitenkin niin, että prosessin lopputuloksena suunnittelun sisältö ja eri työvaiheiden tehtävät painottuvat nykyisestä poikkeavalla tavalla.

Uuden suunnittelukäytännön omaksuminen käytäntöön tulee vaatimaan aikaa ja opettelua sekä suunnittelijoiden että asukkaiden kohdalla. Eräänä esimerkkinä uudesta suunnittelun lähestymistavasta on tässä lehdessä esitelty kokemuksia Metsähallituksen osallistamisprojektista.

Viimeisen vuoden kuluessa tunnetuin esimerkki tiedottamisen epäonnistumisesta on ollut Natura 2000 –verkoston valmistelu. Siinä alkuaan hyvistä tavoitteista huolimatta ohjelman valmistelu tapahtui kiireisestä aikataulusta johtuen niin, ettei maanomistajilla ollut juurikaan mahdollisuuksia osallistua sen paremmin ohjelman valmisteluun kuin saada nähtävilläolojen yhteydessäkään riittävästi tietoja Natura-ohjelman vaikutuksista, suunnittelun asettamista rajoituksista kuin korvausistakaan.

Natura-tiedottamisen ja vuorovaiku-

tuksen epäonnistuminen näkyi valitusryöppynä kuulemiskierrosten aikana ja tulee mitä todennäköisimmin näkymään ennätysmäisenä valitusmääränä myös korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jälkikäteen on tietysti helppo kysyä, olisiko tulos sekä ohjelman käsittelyn että lopputuloksen kannalta ollut parempi, jos ohjelman valmistelussa olisi oltu enemmän yhteydessä maanomistajiin ja annettu osallistumismahdollisuus jo varausten alustavan suunnittelun yhteydessä.

Valtioneuvoston tehtyä ratkaisun Natura-kysymyksestä saatiin uusi maankäyttö- ja rakennuslaki eduskunnan käsittelyyn. Lähetekeskustelun, valiokuntatyöskentelystä saatujen kommenttien sekä julkisen keskustelun perusteella näyttää siltä, että rakennuslain kokonaisuudistus toteutuisi. Uudistus on sikäli hyvä kompromissi, että se näyttää kaikkien osapuolten kannalta olevan parannus nykytilanteeseen.

Maanmittareiden kannalta uudistuksessa on hyvää se, että siinä on ratkaistu kuntamuotojen erojen poistaminen tavalla, joka antaa kaupungeille ja maaseutukunnille mahdollisuuden hoitaa maankäyttöasiat haluamallaan tavalla ja tarkkuudella. Kaavoituksen asiantuntemuksen lisääntymistä on samoin syytä tervehtiä tyydytyksellä.

Tämän Maankäytön teemat ovat varsin kansainvälisiä. Kulunut kesä on ollut maanmittauksessa poikkeuksellisen kansainvälinen. Kesän tärkein tapahtuma oli heinäkuussa Englannin Brightonissa pidetty Kansainvälisen maanmittausinsinöörien liiton FIG:n XXI kongressi. Kongressi oli samalla yhtenvetotilaisuus, johon oli koottu komissioiden ja työryhmien viimeisten neljän vuoden selvitysten ja seminaarien parhaat tulokset. Kongressin teemoissa korostuivat kestäväan kehitykseen ja ympäristökysymyksiin liittyvät aiheet. Esitelmät ja kongressin ohjelma osoittivat samalla hyvin selkeästi sen, miten monipuolisesti maanmittarit kestäväan kehityksen teemoja lähestyvät.

Brighton oli samalla välietappi FIG:n

pyrkimyksessä tärkeäksi kansainväliseksi vaikuttajaksi maankäyttöön ja kiinteistöihin liittyvissä kysymyksissä. FIG:n yhteistyö muiden kansainvälisten järjestöjen kuten YK:n alajärjestöjen FAO:n ja UNCHS/Habitatin kanssa tuottaa tuloksia, joiden voi arvioida koituvan aikaa myöten etenkin kehitysmaiden hyväksi. Perusasioita, jotka on ratkaistava kestäväan kehityksen pysyväksi edistämiseksi ja esimerkiksi slummiutumiskehityksen pysäyttämiseksi, ovat pysyvä oikeus maan hallintaan erityisesti vähemmistöjen edustajille. Tällaisena ryhmänä voidaan pitää myös naisia, joiden aseman parantamiseksi FIG on perustanut oman työryhmän.

Kuluneen vuosikymmenen muita teemoja ovat olleet ns. siirtymätalousmaiden maareformit ja kiinteistö- ja maankäyttölainsäädännön uusiminen. Tällä sukupolvella on ollut erinomaiset mahdollisuudet seurata koekenttänä sitä, miten nykytekniikalla ja tietämyksellä voidaan ratkaista.

Tieto- ja muun modernin tekniikan vaikutus on maanmittausalalla paikkatietojärjestelmien, GPS:n käyttöönoton ja suunnittelun alueilla ollut valtavaa. Kansainvälisten standardien muodostaminen on ollut ja tulee olemaan eräs kansainvälisen yhteistyön suurista haasteista.

Kansainvälinen yhteistyö on ollut vakiintunutta kauimmin pohjoismaisella tasolla. Pohjoismaisella yhteistyöllä on edelleen oma paikkansa, josta osoituksena Pohjoismaiden yhdessä omaama suuri painoarvo kansainvälisten järjestöjen kuten FIG:n ja Euroopan maanmittariliiton CLGE:n toiminnassa. Kuluvana kesänä pohjoismaiset liitot kokoontuivat Suomessa tutustuen myös Venäjän lähi-alueen ongelmiin.

MARKKU VILLIKKA
päätoimittaja